

NORDHYMN
Minnesanteckningar
miniseminarium
SÅSelander

Minnesanteckningar förda vid sammanträde med miniseminarium den 4 november 2010 på CTR i Lund.

Deltagare: Margrét Eggérsdóttir, Island, Vigdis Berland Öystese, Norge, Hans Andreasson, Sverige och Finland/Åbo, Peter Balslev Clausen, Danmark, Inger Selander, Lars Eckerdal (förmiddagen), Valborg Lindgärde (förmiddagen), Jan Hermanson, Sven-Åke Selander, Sverige.

Anmält förhinder: Peter Nissen, Folke Bohlin, Vagner Lund.

Målet för seminariet var att utifrån det forskningsinriktade seminarium som hölls hösten 2009 fokusera på forskningsmetodiska frågor för att genomföra forskning inom olika hymnologiska forskningsområden kring temat "samhälle – identitet – psalm/andlig sång". Diskussionen fördes utifrån den ansökan som ingetts till NordForsk men som inte accepterats. Man beslöt att efterhöra med vilka skäl ansökan avslagits. Oavsett utgången kunde ansökan med sina innehållsanalyser och presentationer av aktuell forskning och forskare inom området bilda utgångspunkt för fortsatt arbete.

En inledande presentation av aktuella tendenser från de olika länderna ledde fram till en gemensam diskussion om innehållet i begrepp som hymnologi, samhälle, identitet, psalm och andlig sång. Begreppet hymnologi är ett etablerat begrepp, som man svårligen kan undvara. Däremot är det viktigt att man beskriver innehåll och funktion i forskningen kring psalm och sång så brett att olika angreppssätt blir möjliga. Den forskning som sker i de olika nordiska länderna representerar ett vitt spektrum av innehåll och angreppssätt. Detta bör tydliggöras när forskning kring hymnologi presenteras.

Den snabba och breda samhällsutvecklingen har förändrat förhållandet mellan psalm och andlig sång å ena sidan och människors intresse för andlig och livstolkande sång å den andra. Man kan urskilja två huvudinriktningar i denna utveckling: en där psalm och andlig sång riktar sig utåt mot samhället och söker bidra till människors arbete med existentiella och livstolkande frågor och en där det som sker i samhället av existentiella och livstolkande insatser påverkar innehåll och utformning av psalm och andlig sång. Det finns en trend i samhället att beakta och problematisera existentiella och religiösa problem och frågeställningar i icke-konfessionella sammanhang, som t.ex. i kultur- och debattprogram. Traditionella konfessionella inslag i t.ex. radio och TV har blivit mera allmänna och saknar inte sällan konfessionell tillämpning. Ett annat uttryck för detta är när man i Finland fokuserat på "psalmer på rymmen" och söker finna dem främst på CD-skivor och frågar sig varför de accepteras där. En ytterligare aspekt på detta är körers repertoar, körmedlemmarna själva och deras reaktioner på det de framför, sett i ett livstolknings- och trostolkningsperspektiv.

I ett hymnologiskt perspektiv är det viktigt att båda dessa rörelseriktningar beaktas och bearbetas i den hymnologiska forskningen. Hur når psalm och andlig sång ut och bidrar till människors religiösa och livsåskådningsmässiga identitet och hur påverkas psalm och andlig sång av samhällets livstolkande och existentiella text och musik. Man kan finna uttryck både för närhet och distans i denna dialektik.

För att belysa dessa fenomen krävs en genomarbetning av de teoretiska ramar som hymnologisk forskning kan använda sig av och vilka nya teoretiska angreppssätt det finns som kan bidra till en mera allsidig belysning. Det är naturligtvis inte så att hymnologisk forskning är eller har varit teorilös. Det fortsatta samtalet visade t.ex. att både religionssociologiska, religionspsykologiska, musikvetenskapliga, litteraturvetenskapliga, historiska, språkfilosofiska och ecklesiologiska teorier har använts. Vad som behövs är en ytterligare utveckling av ett medvetet mångvetenskapligt angreppssätt som gör det möjligt att bearbeta ett givet material utifrån olika teoretiska utgångspunkter och relatera dessa forskningsresultat till varandra.

Ett mångvetenskapligt angreppssätt förutsätter att man kan finna en gemensam utgångspunkt utifrån vilken hymnologisk forskning kan utgå. Tidigare forskning hade möjligen lättare för att finna sådana gemensamma utgångspunkter när samhälle och kyrka/trossamfund mera gick i takt med varandra. I dag skulle en sådan gemensam utgångspunkt kunna vara psalmens och den livstolkande sångens *funktion*, utåt och inåt. En annan sådan gemensam utgångspunkt skulle psalmens, visans och musikens roll i de *handlingar* som omger födelse, konfirmation, familjebildning och död, dvs. dop, konfirmation, vigsel och begravning samt motsvarande i olika religiösa och livstolkande sammanhang, kunna vara. Det finns gemensamma nämnare liksom skillnader både i text och musik när det gäller hur dessa olika ceremonier utformas i olika kontexter, både religiösa och icke-religiösa. Begreppet *religionsmöten* i bredare mening sett utifrån ett hymnologiskt perspektiv kan också vara en sådan gemensam punkt utifrån vilken olika hymnologiska forskningsinsatser skulle kunna utvecklas.

En förutsättning för att sådan bred forskning skall kunna initieras är att man kan finna pågående forskning och intresserade forskare som kan bindas samman i ett gemensamt projekt med gemensam utgångspunkt men som representerar skilda innehållsliga och vetenskapsteoretiska strategier och belysningar. Gruppen inventerade preliminärt vad som var bekant om detta i de olika nordiska länderna. Det visade sig att en inventering av vad som sker vid olika lärosäten skulle behövas. Inte minst behöver yngre forskare eller sådana som visat kvalificerat intresse för detta på den avslutande grundnivån uppmärksammas. Preliminära sökningar på nätet visar att det finns forskning och forskare som ligger nära de inriktningar som NORDHYMN står för och som belysts ovan. Förhoppningsvis skulle en mera omfattande inventering kunna bidra till ett skapa förutsättningar för kommande hymnologiska projekt. Det blir en första viktig kommande uppgift för NORDHYMN och dess medlemmar. En sådan inventering för Sveriges del är planerad att genomföras vid CTR i Lund.

Övrigt:

I samband med seminariet meddelades att den hymnologiska dag som planeras i Norge 2011 i samarbete med Liturgisk Senter (David Scott Hamnes) har utsatts till den 8 juni 2011 i *Trondheim*. Närmare information om detta meddelas senare.